

Orientacions tès exams d'
NATURALS
P.H.D

EDICION: CONSELH GENERAU D'ARAN

IMPRESION: CGA

OCTOBRE DE 2014

DL: L-1556-2014

ISBN: 84-89940-96-7

Orientacions tès examens d'aranés

Ensenhador

CERTIFICAT DE NIVÈU ORAU BASIC D'ARANÉS (OCCITAN D'ARAN) O **NIVÈU A**

EXEMPLAR DE MÒSTRA NIVÈU A PAG. 3

CERTIFICAT DE NIVÈU DE CONEISHEMENTS ORAUS E ESCRITS BASICS D'ARANÉS (OCCITAN D'ARAN) O **NIVÈU A1**

EXEMPLAR DE MÒSTRA NIVÈU A1 PAG. 13

CERTIFICAT DE NIVÈU DE CONEISHEMENTS ORAUS E ESCRITS ELEMENTAUS D'ARANÉS (OCCITAN D'ARAN) O **NIVÈU B**

EXEMPLAR DE MÒSTRA DE NIVÈU B PAG. 23

CERTIFICAT DE NIVÈU DE CONEISHEMENTS ORAUS E ESCRITS MIEIS D'ARANÉS (OCCITAN D'ARAN) O **NIVÈU C**

EXEMPLAR DE MÒSTRA NIVÈU C PAG. 35

CERTIFICAT DE NIVÈU DE CONEISHEMENTS ORAUS E ESCRITS APREGONDITS D'ARANÉS (OCCITAN D'ARAN) O **NIVÈU D**

EXEMPLAR DE MÒSTRA NIVÈU D PAG. 47

AGUESTES ORIENTACIONS ENTÀS EXAMENS D'ARANÉS AUBEDÍSEN ARA PUBLICACION DETH DECRET REGULADOR DES CERTIFICACIONS QU'EXPEDÍS ETH CONSELH GENERAU D'ARAN SUS ES CONEISHEMENTS D'ARANÉS, PUBLICAT EN BOP DERA PROVÍNCIA DE LHÈIDA E EN DOGC ETH 7 DE JUNHSÈGA E ETH 10 DE JUNHSÈGA DE 2014 RESPECTIVAMENT.

VIELHA, SETEMBRE 2014

Certificat de nivèu de coneishements oraus basics d'aranés (occitan d'Aran) o Nivèu A

1. OBJECTIU GENERAU

Era finalitat dera pròva ei avalorar s'er/a examinand/a a un mestreg en usatge dera lengua orau que li permet satisfèr es sòns besonhs de comunicacion mès basics enes situacions dera vida vidanta.

2. ESTRUCTURA DERA PRÒVA

Era pròva cònde de cinc airaus:	Percentatge per airau	Temps
Airau de comprehençà orau	30%	1ora e 15 min.
Airau de comprehençà lectora	20%	
Airau de vocabulari, gramatica e ortografia basics	15%	
Airau de cultura	5%
Airau d'expression orau	30%	10 min.

3. DESCRIPCION DES AIRAUS

3.1 AIRAU DE COMPRENENÇÀ ORAU

Er/a examinand/a a d'èster capaç/a d'enténer eth significat globau e era informacion principau d'un tèxte orau sus un tèma dera vida vidanta e mercar despús damb vertadèr o faus (V/F) ues senténcies sus aguest. Es tèxtes an d'èster simples e pòden èster literaris, anoncis, enregistraments radiofonics, dialògs cuerts, notícies...

3.2 AIRAU DE COMPRENENÇÀ LECTORA

Er/a examinand/a a d'èster capaç/a d'enténer eth sentit generau e es idees principaus d'un tèxte cuert non guaire complèxe e mercar damb vertadèr o faus ues senténcies prepausades sus aguest. Es tèxtes an d'èster simples e pòden èster de caractèr literari, anoncis, dialògs, notícies...

Remèrca: Aguesti dus airaus formaràn era **PART 1 dera pròva**.

3.3 AIRAU DE VOCABULARI, GRAMATICA E ORTOGRAFIA BASICS. (PART 2 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a aurà d'èster capaç/a de respóner a questions sus eth vocabulari basic que hèn referencia ara vida vidanta: dies dera setmana, mesi, sasons der an, era ora, numeros, aliments, vestic, membres dera familha, parts deth còs... e tanben demostrar que mestrege es estructures gramaticaus basiques dera lengua: articles definits, indefinits e contractes, singular/plurau, masculin/femenin, mòde indicatiu des verbs, possessius, demonstratius, advèrbis de lòc, de quantitat e d'interrogacion, pronòms "ac, la, lo e les". Conéisher era ortografia mès elementau tà poder escriuer es paraules deth vocabulari qu'aprene damb correccion.

Er airau cònste de dètz exercicis sus eth vocabulari e sus aspèctes dera gramatica.

3.4 AIRAU DE CONEISHEMENTS BASICS SUS ARAN E ERA SUA LENGUA.

Se formularàn ues questions en tot dar diuèrses opciones tà mercar era corrècta. (*PART 3 dera pròva*)

3.5 AIRAU D'EXPRESSION ORAU. (PART 4)

Er examen orau ei individuau. Cònste de tres parts. Ena prumèra, er/a examinand/a a de demostrar eth mestreg dera lectura der aranés en tot liéger un tèxte brèu e simple.

Ena dusau part a de participar en ua convèrsa damb er/a examinador/a e respóner, mejançant frases simples, a desparières questions ben sus era lectura o tanben sus aspèctes dera vida vidanta com per exemple: vacances, afeccions, família pròpria, descripcion deth lòc a on se viu, eth trebalh que se desenvolope, entreteniments e causes qu'agraden o desagraden, eth temps, era crompa diària, eth telefòn, identificacion personau, dar e demanar informacion objectiva, servir-se de formules sociaus, expressar un estat d'ànim, conéisher diuèrses dites, arrepervèris, locucions pròpies dera lengua, expressar opinions personaus sus tèmes proposadi de plan pòca dificultat ...

E ena tresau part, aurà de hèr ua brèu intervencion despùs de plantejar-li o descriuer ua situacion a on pogue emplegar frases e tanben identificar-ne d'autres que se'empleguen ena vida vidanta

4. RESULTAT

Er/a examinand/a obtierà era qualificacion d'apte s'artenh coma minimum un 60% dera puntuacion en airau d'expression orau e un 60% ena rèsta dera pròva.

-PRÒVA DE NIVÈU A-*EXEMPLAR DE MÒSTRA***PART 1****1.- COMPRENENÇA ORAU****PIRENÈU IMPERMEABLE (Aran ath dia num.12 – Eth tunèl deth temps)**

Eth barrament deth tunèl de Vielha pendent cinc dies metec de manifèst era impermeabilitat deth Pirenèu lheidatan qu'a un deficit istoric de passi termierèrs entath transit rodat. En toti es sòns 450 quilomètres de longada sonque n'a 35 de tunèls, mentre qu'enes Alps, per exemple, n'i a mès de 300. Enes extremes deth Pirenèu, era còta ei fòrça mès baisha qu'en centre, a on i a fòrça montanhes de mès de 3.000 mètres que constituïssen era termièra naturau damb França. Per aguesta rason, es passi dera Jonquera, en extrem orientau, e d'Irun, en occidentau, an fòrça mès istòria qu'es centraus. Entre aguesti i son es de Roncesvalles, Velate, Somport - aué damb un modèrn tunèl de 8,6 quilomètres-, Bielsa, Vielha-Les e Cadí-Puymor -que ja non foncione coma transpirenenc- e Puigcerdà- Puymorens. En Lhèida se manten aué era madeisha situacion que i auie quan se dauric eth pòrt dera Bonaigua er an 1924. Autanplan, eth projècte de daurir ua gessuda enquia Sant Guirons per Salau ei dera madeisha epòca qu'eth projècte ferroviari de Canfranc.

Mercatz tamb “V” o “F” aguestes senténcies. (Vertadèr o Faus)

- Eth Pirenèu lheidatan a un deficit istoric de passi termierèrs entath transit rodat.
- En toti es sòns 450 quilomètres de longada sonque n'a 53 de tunèls.
- Enes extremes deth Pirenèu, era còta ei fòrça mès nauta qu'en centre.
- Es passi dera Jonquera, en extrem orientau, e d'Irun, en occidentau, an fòrça mès istòria qu'es centraus.
- Eth tunèl de Somport ei aué un modèrn tunèl de 6,8 quilomètres.
- En Lhèida se manten aué era madeisha situacion que i auie quan se dauric eth pòrt dera Bonaigua er an 1924.

2.- COMPRENÈNCIA LECTORA

"TORNARÈ" DE NOEMÍ JAQUET SOLÉ.

INCLUDIT EN RECUELH TORNARÈ, XI EDICION DETH PRÈMI MN. CONDÒ SAMBEAT.

Argi, un gojat en plea flor dera vida, se ve negat en un mon inèpte e irreau..... Hilh d'ua familha umila e senzilha, sonque pense enes causes que caracterizen a un adolescent d'aqueth temps. Tot ei alegria e se demore un futur ben clar e seren. Mès, tamb eth pas des dies, deth temps, se'n darà compde de qu'era vida ei quauquarren mès que tot aquerò....

Encara rebrembi quan de petit, ath torn deth huec, en tot vrespalhàuem quauqua talhada de pan tamb vin, pare endreçaue es ascles, me seiguié ena sua pelha e didie atau, tamb ua votz pausada e trista...

"Petit, te vau a explicar un conde, mès un conde de vertat, non pas de hantaumes, ne de bruishes tanpòc..."

Quan jo encara corria pes carrèrs tamb es mocs penjant, eth mèn pòble siguec bombardat pes deth front enemic... aquerò siguec ena Guèrra Civila espanyola.

En tot alendar fòrt e pausadament, contunhèc en tot díder:

Ua net oscura, venguec Tòn des de Perròt, e mos anoncièc era notícia. Londeman auíem de díder adiu a tot aquerò qu'ère nòste, a tot aquerò que mos hège a sénter que de vertat èrem quauquarren en aguesta vida; arrés ac podie creir.

A punta de dia, tot eth pòble emprenec eth camin, entad aqueth paratge desconeishut... a on anaríem a quèir? Ac deishèrem en mans deth destin e comencèrem a caminar. Non portàuem arren ath dessús, sonque un morralet tamb ua petita hlatsada, ua fiembrèra tás nòsti petits, aumens tà passar eth dia, e a Sant Antòni que, anèssa a on anèssa, tostemp ath mèn dessús.

Mercatz tamb "V" o "F" aguestes sentències. (Vertadèr o Faus)

- Era Familha d'Argi ei umila e senzilha.
- De petit, quan esdejoàuem, pare li condaue condes.
- Argi viuec era Guèrra Civila espanyola.
- Pare li condaue condes de hantaumes e de bruishes.
- Tòn des de Perròt mos anoncièc qu'auíem de deishar casa nòsta.
- Sonque portàuem ath dessús un morralet tamb ua petita hlatsada

PART 2**VOCABULARI, GRAMATICA E ORTOGRAFIA**

1.- Aumplitz es vuets tamb er article definit e er indefinit que convengue:

man	ueus	shivau
carrèr	humenèja	audèths
pòble	pòrta	lengua
damaisèla	hièstres	poth
chicolate	òme	nhèu
cariòts	uart	hums
aeropòrt	hiu	oelha

2.- Escriuetz aguesti numeros e es ores que convengue:

17:.....
69:

180:

1428:

Son es: 15:30:

 06:12:

 22:43:

 12:00:.....

3.- Escriuetz aguestes proposicions en singular femenin:

Es cans des vesins son fòrça dolenti.
 Quini mainatges tan polidi.
 Quan as problèmes coneishes as amics de vertat.
 Es òmes vielhs recuelhen era sabiesa deth pòble .
 Es mèns frairs son uns gojats fòrça joeni.
 Es shivaus dera bòrda èren malauti.
 Aguesti professors an crompat uns pipòts vermelhi.
 Aqueri òmes praubi pòrten uns tricòts neri e de manges longues.

4.- Mercatz tamb ua crotz era forma corrècta:

- a) Cada dia va ua estona tara tauèrna
- b) Cada dia va ua estona ara tauèrna

- a) Entà arribar ath cap deth tuc cau dues ores
 - b) Per arribar ath cap deth tuc cau dues ores
-
- a) Vingueren pera carretèra de França
 - b) Vingueren per era carretèra de França
-
- a) Era mia tia demore a Tolosa
 - b) Era mia tia demore en Tolosa
-
- a) Entà Cap d'An minjaram crabòt
 - b) Per Cap d'An minjaram crabòt
-
- a) Me'n vau per eth camin de naut
 - b) Me'n vau peth camin de naut

5.- Escriuetz es possessius:

En casa..... toti se n'arrien en veir com n'ère de temardut eth somèr.
A on son es claus?
Auem convidat as parents.
Despús des ans encara non coneishi ath òme.
Les è demanat es adreces.
Tostemp parle deth can e dera gata.
Vau de vacances tamb es amigues.
Aguesti son es professors.

6.- Ramplitz es vuets tamb era forma verbau que calgue:

Maria (**AUER**) mau de gòrja.
Jo e tu (**ÈSTER**) amics de tota era vida.
Era pilòta (**REPOMPIR**) ena paret dera codina quan la lances.
Quan tu arribes jo (**HÈR**) eth sopar e era nòsta hilha ja (**DROMIR**).....
Me (**VOLER**) ajudar a pujar açò naut?
Tà on (**ANAR**) vosati aué ath ser?
D'açò ne (**PARLAR**) deman.
Tu (**PRÉNER**) un cafè tamb lèit ath maitin.
Ara ja non (**NHEUAR**) mès.

7.- Soslinha es advèrbis: Temps/Manèra/Lòc/Quantitat

Non pari, tot eth dia sò escales ensús escales enjós.

Enguan i a benben nhèu enes montanhes.

Ei mielhor era lèit de vaca qu'era de craba.

Aué anaram entara montanha peth camin deth castèth.

Aguest trabalh ei de mau hèr.

Vòs un shinhau de chicolate entà vrespalhar?

Despús preneram quauquarren tamb es companhs.

8.- Junh eth subjècte tamb era forma verbau e complements avients:

Nosati	crompaue	ua copa de cava
Maria	estimèrem	ua cançon en Licèu
Jo	cantaràn	ua dotzea de ueus
Vosati	dromíretz	as nòsti pairs-sénhers
Tu	escoti	un CD ena cramba
Eri	prenes	ena montanha

9.- Vocabulari: Escriu aguestes paraules en aranés.

tobillo/turmell:	framboesa/gerd:
encender/encendre:	yema/rovell:
ventana/finestra:	escoba/escombra:
zanahoria/pastanaga:	muela/queixal:
ratón/ratolí:	gallo/gall:
chaleco/armilla:	hogar/llar:
guisante/pèsol:	uva/raïm:
nieto/nét:	caramelo/caramel:

10.- Formatz frases (subjècte/temps verbau/complements) a compdar des paraules:

Lèg:

Enlordin:

Poret:

Maishèra:

Gelèra:

PART 3**AIRAU DE CULTURA**

(Mèrca era resposta corrècta)

Qui escriuec era novèlla *Jacinta, casa e païs?*

- Tòni Escala
- Pepita Caubet
- Juanita Santafusta

Qué ei Lengua Viua?

- Un collectiu culturau a favor der aranés.
- Ua corsa pera lengua.
- Un prèmi que se balhe a persones que trebalhen a favor der aranés.

A quin dialècte der occitan apertien era varianta aranesa?

- gascon
- comengés
- bearnés

PART 4**Expression Orau****A) LECTURA**

Vos vau a condar ua istòria que me condèc eth mèn oncle Tòn un dia que dinàuem jo, eth mèn frair e es mèns pairs en çò des mèns oncles e que parlàuem des causes que passauen abans.

En aguesta istòria, me condèc que quan ère joen auie d'anar tot soent tar Aneto entà acompanhar a gent. Cargaue es shivaus e es somèrs damp er equipatge e les portaue entar Aneto. Jo li demanè per a on passaue entà anar-i e eth me responec que gessie d'Es Bòrdes, passaue pera Artiga de Lin,

pujaue entath Pòrt dera Picada, seguidament baishaue tà Aigualhuts, puaue tara Renclusa e des d'aquiu se n'anaue enquiath refugi que i a just ath pè der Aneto.

Londeman, ben d'ora, tornaue a cargar es somèrs e es shivaus e damb era gent se'n tornaue entara Val.

***"Eth shèrpa aranés"* de Maria Castet Delaurens.
Extrèt deth libre Tornarè, XI edicion deth Prèmi Mn. Condò Sambeat)**

B) QÜESTIONS

T'agrade de hèr gessudes pera montanha?

Entà quini lòcs as anat?

Qué te n'as emportat?

Un còp en lòc, quines causes t'agraden mès de veir, de hèr,....?

C) SITUACION

1) Premanisses es vacances.

Entà a on volerias anar? Montanha, mar, ciutat,...

Com i anaràs? Coche, tren, avion, viatge organizat,...

Tamb qui i anaràs? Solet/a, familha, amics,...

Quan e guairi dies i seràs? Mes der an, sason, tempsada,...

2) T'as crompat un pis nau.

Explicar coma ei eth pis? Guaires dependéncies i a?

A on ei plaçat e guaire t'a costat?

Eth minjador encara non ei moblat? Qué i meteries?

Vas a hèr ua inauguracion. Aqui convidaràs? Qué premaniràs entà minjar?

Certificat de nivèu de coneishements oraus e escrits basics d'aranés (**occitan d'Aran**) o **Nivèu A1**

1. OBJECTIU GENERAU

Era finalitat dera pròva ei avalorar s'er/a examinand/a a un mestreg en usatge dera lengua orau que li permete resòlver situacions sociaus de comunicacion pròpies dera vida vidanta e tanben emplegar era lengua a nivèu escrit basic.

2. ESTRUCTURA DERA PRÒVA

Era pròva cònde de cinc airaus:	Percentatge per airau	Temps
Airau de comprehençà orau	20%	2 ores
Airau de comprehençà lectora	20%	
Airau de vocabulari, gramatica e ortografia	15%	
Airau d'expression escrita	15%	
Airau de cultura	5%	
Airau d'expression orau	25%	10 min.

3. DESCRIPCION DES AIRAUS

3.1 AIRAU DE COMPRENENÇÀ ORAU

Er/a examinand/a a d'èster capaç/a d'enténer tèxtes de caractèr informatiu e divulgatiu o literaris senzilhs o tèxtes d'opinion, ja siguen gravacions, o tèxtes liejudi per/a examinador/a o dialògs interpretadi per diuèrses personnes... A de poder comprénder era informacion principau, es detalhs relevants, eth propòsit e es opinions der/a autor/a e mercarà despùs damb V o F segontes qu'es senténcies prepausades sus eth tèxte, siguen vertadères o fausses.

3.2 AIRAU DE COMPRENENÇÀ LECTORA

Er/a examinand/a a d'èster capaç/a d'enténer e extrèir era informacion d'importància de tèxtes brèus pròprios de situacions dera vida vidanta -anoncis, informacion sus tèmes quotidiens, notícies, messatges, dialògs e tèxtes literaris senzilhs o mès longui com per exemple ua entrevista-. Mercarà despùs damb V o F segontes es senténcies prepausades sus eth tèxte siguen vertadères o fausses.

Remèrca: Aguesti dus airaus formaràn era **PART 1 dera pròva**.

3.3 AIRAU DE VOCABULARI, GRAMATICA E ORTOGRAFIA (PART 2 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a a de demostrar que mestrege es estructures elementaus mès frequentes dera lengua. Er airau constarà d'uns exercicis de gramatica -pronòms febles, articles contractes, advèrbis, emplec des tempsi verbaus..., ortografia -accentuacion, apostrofacion, junhent...-, vocabulari basic e coneishement des barbarismes mès emplegats.

3.4 AIRAU D'EXPRESSION ESCRITA (PART 3 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a s'a d'auer introduosit ena ortografia basica der aranés entà poder hèr sense fautes tèxtes de dificultat mieja coma dictats, notes... a d'èster capaç/a tanben d'escriuer cartes personaus entà demanar e dar informacion, explicar hèts, expressar desirs, plans e proposicions...

3.5 AIRAU DE CONEISHEMENTS BASICS SUS OCCITÀNIA E ERA CULTURA OCCITANA E PER TANT, SUS ARAN E ERA SUA LENGUA (PART 4 DERA PRÒVA)

Se formularàn ues questions en tot dar diuèrses opciones tà mercar era corrècta.

3.4 AIRAU D'EXPRESSION ORAU (PART 5 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a ei avalorat/da individuaument. Er/a examinand/a a de poder hèr ua lectura corrècta de tèxtes damb un grad miei de complicacion. Aguesta ei era prumèra pròva dera part 5.

Ena dusau pròva d'aguesta part, er/a examinand/a a de mantier ua convèrsa damb er/a examinador/a sus quinsevolh tèma e qu'implique eth mestreg deth vocabulari e dera sintaxi, participar en convèrses sus tèmes dera vida vidanta, en tot hèr explics, descripcions etc., e a d'èster capaç/a de respóner a desparières situacions coma demanar informacion, desencusar-se e balhar explics, hèr ua proposicion o explicar quauque ahèr o descriuer hèts o expressar opinions sus tèmes d'interès generau, tanben descriuer hèts passadi damt tota sòrta de detalhs, formular pensaments estructuradi, conéisher dites, expressions e arrepervèris populars e saber-ne eth significat.

Ena tresau part, a de poder reaccionar de manèra appropriada e pro corrècta a tres situacions pròpies dera vida vidanta que se li plantejaràn, coma per exemple dar explicacions sus a on se tròbe un determinat carrèr o lòc, explicar eth darrèr libre qu'a liejut o era darrèra pellicula qu'a vist, entrar en ua agéncia de viatges e demanar informacion sus un lòc que vò visitar...

4. RESULTAT

Er/a examinand/a obtierà era qualificacion d'apte s'artenh coma minimum a un 60% dera puntuacion en airau d'expression orau e un 60% ena rèsta dera pròva.

-PRÒVA DE NIVÈU A1-*EXEMPLAR DE MÒSTRA***PART 1****1.- COMPRENENÇA ORAU**

(*Extrèt de "Vrespades d'iuèrn" de Clara Berdié Mayayo, includit ena X edicion deth Prèmi Mn. Condò Sambeat*)

Aquera net, Pau non podie dromir. Sonque hège que pensar en aquera question. En començar a gesser eth solei s'endromic. Durant aquera estona que polec descansar sonièc era responsa ath probléma. Se desvelhèc de patac e, en tot còrrer, anèc entara codina-laboratori. Escriuec eth projècte qu'auie soniat e lo sauvèc laguens d'un calaish e se n'anèc un aute còp a dromir ,ara, ben tranquil. Londeman, arribèren es sòns amics deth pòble e eth baile li demanèc:

- Com va Pau, ja as trapat ua responsa?
- Òc Tònho, ja è trapat era solucion. Vosati deishatz-me hèr e veiratz com laguens de dus dies tot canbiarà.

Aquera dimenjada, Pau trebalhèc sense descans. Metec uns tuèus enganchadi en ua flor e en cap un topin de terra. Cada dia, era flor absorbie era calor deth solei que passau pes tuèus e que, finaument, queiguie en topin en forma de gotes. Eth maitin deth deluns ja ère eth topin plen. Alavetz, Dempús de dinar, arribèren es abitants deth pòble.

Pau ja les demoraue damb era medicina laguens d'ua ampolha e les comuniquèc:

- Toti aguesti dies è trabalhat fòrça e finaument, è trapat era solucion. Ara vos vau a repartir un shinhau d'aguesta barreja que servís tà qu'encara que nhèue pogatz hèr a créisher es plantes e recuélher es sòns fruts. Sonque vos cau méter tres gotetes laguens dera adaiguadera, barrejades damb aigua e arrosatz es uarts. Atau, en iuèrn, non vos mancarà bric de minjar.

E atau siguec!

Quan Tereseta acabèc d'explicar era istòria, Fina la guardaue susprenuda.

-Aquerò non ei possible Tereseta! En iuèrn non pòden créisher es plantes ne florir es flors.

Tereseta prenec a Fina dera man e la portèc entath uart que i auie darrèr dera bòrda. En daurir era pòrta vedec que, maugrat era nhèu que caperaue tot eth pòble, es margarides, geranis, minines e totes es plantes florien meravilhosament.

Fina, entà acabar aguesta istòria tan susprenenta didec:

- Açò a d'èster un voler de Diu, mès jo tostemp digui: “ Er iuèrn jamès se l'a minyat arrés, ne es arrats”

E calamic-calamac, aguesta istòria qu'ei acabada.

Mercatz tamb “V” o “F” aguestes senténcies. (Vertadèr o Faus)

- En començar a gésser eth solei Tònho s'endromic.
- En tot soniar trapèc era resposta ath problèma.
- Aqueth dimenge Pau trebalhèc sense descans.
- Pau auie trapat era solucion e premanic ua barreja.
- En tot méter dues gotetes deth producte barrejades tamb aigua n'i aurà pro
- Fina non se credec pas era istòria que li condèc Tereseta

2.- COMPRENENÇA LECTORA

Extrèt dera òbra “EN VACANCES” de Tòni Escala.

Barranco parlaue distrètaments damb Carlos en sòn burèu, quan entenec a Gómez que lo cridaue pera ràdio. Aqueth ère un burèu ample, damb grani hiestraus que deishauen passar eth solei a mieja sala, eth dia que ludie. En guardar pera hièstra, Carlos se brembèc de com èren aqueres installacions ath començament, quan esquiar ère lèu ua aventura, hè dejà un ramat d'ans: quate cabanòtes, mau entifonades, que tà passar dera ua tara auta te calie gésser a cauishigar nhèu! E auies sòrt s'en aqueth trajècte non te queiguie ua parrabastada! Pensèc se com de de prèssa que càmbien es causes. Mès aqueth qu'ère un lèg dia, tapat e escur. Aqueth gran hiestrau, pensat entà qu'entrèsse era lum, en dies com aguest, non valie entad arren, dilhèu entà dar tristor. Ère dejà meddia e Barranco auie pensat que poirien dinar amassa damb Carlos e trincar atau un shinhau, un dia que se li presentaue dur. Barranco se guardèc era ràdio de reuelh en senter-lo a tocar; non li vieje de gust de deishar era convèrsa. Non ei cap que siguisse guaire trascendenta, mès ère entretenuda. Parlauen des naues installacions e es inversions hètes. Es tèmes economics li auien interessat tostems, dilhèu mès qu'es esportius. Gómez, eth dera ràdio, insistie e non demorèc ua auta que cuélher er aparelh entà respóner:

- Ditz-me, Gómez, t'escoti.
- I a auut un accident en Escòrnacrabes, n'i a bèth un de mau fotut, mos i cau anar a campar. Mos calerà ajuda entà pujar-lo, ei en un lòc complicat. Non sabi se qué diable i van a cercar en aqueri endrets tan perilhos!
- I poiratz arribar vosati?
- Ja i son apròp, mès non botge bric. Jo lo veigi dera pista estant. A fotut un saut deth diable! Sai cap! Jo m'ac guardi de naut.
- Vau a picar as pompièrs. Talhi –dèishe estar er aparelh e torne entara taula pr'amor de picar per telefòn. Aquiu ei Carlos que lo demore.
- Ac senti Carlos, perdonà, i a auut un accident, me calerà hèr quauqua telefonada.

Carlos se lhèue coma entà anar-se'n.

- Non, non cau cap que te'n vages. Non serà sonque un moment.

Mercatz tamb "V" o "F" aguestes senténcias. (Vertadèr o Faus)

- Es dus gojats parlauen en burèu de Carlos.
- Era lum entraue de plen en burèu.
- Eth paisatge ère semblant ath deth començament.
- Aué, hè solei.
- Eth programa dera ràdio ère plan filosofic.
- Carlos s'interessaue plan pes tèmes economics.
- Es tres personnes son amassa en madeish burèu.
- Er esquiador s'a queigut en ua pista de bon baishar.
- Carlos, Gómez e Barranco son pompièrs.
- Toti es accidentats son en estat grèu.

PART 2

VOCABULARI, GRAMATICA E ORTOGRAFIA

1.- Remplaçatz es complements soslinhadi pes pronòms coresponenti.

Aguestes gojates portauen vestits jauni.

A Pierròt li cau minjar tres iranges cada dia.

Papa dèishe era bici ena entrada.

M'agrade deishar es mies causes en sòn lòc.

Met sau ena sopa.

Conda songue era vertat.

Voi que passes aué per casa.

Eth periodista a anonciat causes terribles.

Tornaram de Santiago çò mès lèu possible.

2.- Endonviatz complements tà remplaçar es pronòms.

I viuen.

Pensatz-i.

Parla'n.

Ja mos ac auien comentat.

L'ac tornaram deman.

Li expliques plan de detalhs.

Non te'n demore tà repassar.

Non l'ac voi díder.

Ne sobre.

Les ac darè quan les veiga.

3.- Remplaçats es barbarismes d'aguestes oracions pera paraula corrècta en aranés.

Ager pera net, vedí a Maria e me didec que li hègen mau es rinhons.

Aquerò li passe per béuer aigua deth grifo, que non ei pura.

Ja sabes, a jo, me molèste era gent que non vò escotar.

M'agraderie poder hèr algo tà ajudar-la, mès sembla que quan li parli, s'aborrís e comence a badalhar.

Pues, qué te vau a díder?

Maria ja ei grana e còste un shinhau de hèr-li a enténer es causes.

Deman, tornarè a pujar tà casa sua, pr'amor que des de que queiguec era avalancha, sonque se pòt baishar deth cap dera vila en trinèu, e Maria, melhor que non gesque!

4.- Cercatz es fautes d'accentuacion en tèxte.

En son pretzhet de conservar e recuperar es bens integradi deth patrimoni aranes, eth Conselh Generau d'Aran porte desenvolopant enguan diuerses actuacions, un nombre important des quaus afecten a gleises que coma ben sabem, constituisen ua part plan subergessenta deth neste patrimoni. Entre aguestes, s'amiat eth drenatge dera capela deth Roser de Mont, bastida en 1771, enta eliminar es umiditats que patie e que supausauen un greu perilh entara conservacion deth son retaule barroc.

5.- Corregitz es fautes d'ortografia (Non son accents)

Pensèc en Nena en temps que se coneicheran. Auie estat entada heth un temps de descorbir causses, de coneicher gent que vengie de lòcs fòrça diferents. Trapèc gojates de peu ròi e lis que les queigie peth desús des muscles.

6.- Apostrofatz aguestes proposicions.

Crida ath metge pramor que non me trapi ben.

Se ei corrècte, tac apuntes.

Mac calerà explicar dauti còps.

Qué passe en carrèr?

Magradarie que siguesses ena finau!

Tac tornaria a repetir, mès non servís darren; jamés escotes.

Se ac cau tornar a hèr, cap problèma!

Aquesta pelha testà ben.

7- Aumplitz es uets damb es articles contractats de besonh.

Es mainatges -----sègle XXI se lhèuen -----maitin -----sèt tà anar tar estudi. Entren -----pòrta -----pati, pugen-----escales e entren -----sua classe. En estudi, se i queden-----5 -----tarde. Es dimenjades, les agrade baishar-----camps nheuats de Vaquèira e vrespalhar amassa-----cafeteries -----estacion.

8.- Aumplís damb era forma verbau avienta.

Quan.....(ARRIBAR) ath cap d'un mes, mos.....(EXPLICAR) qu'.....(AUER) estat lèu lèu per tot eth mon,(VIATJAR). Se.....(DESPLAÇAR) en tren, avion, a pè... e(TRABALHAR) en infinitat de lòcs, çò que li.....(PERMÉTER) minjar e vestir decentament.

PART 3**AIRAU DE CULTURA**

(Mèrca era resposta corrècta)

Quin escrivian occitan guanhèc eth prèmi Nobèl de literatura en 1904?

Frederic Mistral

Romanille

Pèir de Garròs

Qui escriuec era Isla des Diamants?

Mercè Rodoreda

Mn Jusèp Condò Sambeat

Sèrgi Javaloyès

En quin an s'autregèc eth privilegi dera Querimònia as aranesi?

1313

1714

1830

PART 4**EXPRESSION ORAU****A) LECTURA- JACINTA**

Ei entà toti era Senhora Jacinta perque n'a estat de hèts e d'aparença e s'a hèt a remercar tostemp peth sòn aire distinguit qu'a còps semblaue arrogància, mès non ei pas atau pr'amor qu'ei afabla e plasenta e que sap èster en lòc que li correspon. Mès, jo sabi que quan i a ua cèrta confiança, vò que li digam Jacinta, tot cuert, e atau qu'ac vam a hèr.

Aué ei un dia ben especiau entara nòsta protagonista. Li luden fòrça es uelhs, e ua rialha, que bèth temps a que non li vedíem, la hè encara mès polida, perque tanben que n'ei de polida e manten aquera beresa serena qu'es ans li an deishat.

Aué, donc, non ei un dia com es auti. Aué pòrte ena pòcha un tresaur perque a recebut aquera carta deth sòn hilh Miquèu que tan demoraue e jamès non arribaue.

« ... Mare estimada, ara plan qu'ei vertat, sonque manque ua mesada entà poder-vos abraçar ... Tot çò d'aute que li ditz ja non a bric d'importància. Non s'ac pòt acabar!

Tèxte deth libre **Jacinta, casa e país** de Pepita Caubet Delseny
(Vielha 1930) -plana 11.)

B) QÜESTIONS

Coneishes persones distinguides? Sonque en son d'aparença o tanben de hèts?

A qui coneishes que sigue afabla e plasenta? Aguesta persona a bones relacions tamb es personnes que la entoren?

Auer edat ei incompatible damb era beresa?

As demorat impacient/a era arribada de quauquarrés?

C) SITUACION

1) T'agrade era lectura o eth cinéma? Explica pro detalhadament eth darrèr libre qu'ages liejut o era darrèra pellicula. Hè-ne ua critica e explica coma la recomanaries o non a un/ua amic/ga.

2) Quin ei eth país que mès t'agradarie conéisher? Perqué t'agradarie conéisher aqueth país en concret? Parla d'aqueith país. De tot çò qu'as liejut o vist en internet.

3) Com valores er acuelh qu'aufrís Aran as immigrants? Cres qu'Euròpa a un bon sistèma sociau d'interrelacion e acuelh des desparièrs ètnies qu'arriben? E Espanha? E Catalonha? Cres qu'en Aran se gèste ua societat nauèra? Coma ves ací eth futur des nauvengudi?

Certificat de nivèu de coneishements oraus e escrits elementaus d'aranés (**occitan d'Aran**) o **Nivèu B**

1. OBJECTIU GENERAU

Era finalitat dera pròva ei avalorar era capacitat der/a examinand/a entà afrontar un ampli ventalh de situacions de comunicacion damb un certan grad d'independéncia lingüistica. A de demostrar un grad sufisent de recorsi lingüistics que li permeten expressar-se e escriuer de manèra pro precisa, fluïda e corrècta.

2. ESTRUCTURA DERA PRÒVA

Era pròva cònsta de cinc airaus:	Percentatge per airau	Temps
Airau de comprehensa orau	15%	2 ores 15 min
Airau de comprehensa lectora	15%	
Airau de vocabulari, gramatica e ortografia	20%	
Airau d'expression escrita	25%	
Airau de cultura	5%	
Airau d'expression orau	20%	10 min.

3. DESCRIPCION DES AIRAUS

3.1 AIRAU DE COMPRENENÇA LECTORA

Er/a examinand/a a d'èster capaç/a d'enténer un tèxte de caractèr non especializat. A de poder hèr ua comprehensa generau e detallada.

Er airau cònsta de dus exercicis consistents en mercar V/F segontes es senténcies prepausades sus eth tèxte siguen vertadères o fausses.

3.2 AIRAU DE COMPRENENÇA ORAU

Er/a examinand/a a d'èster capaç/a de hèr ua comprehensa generau e detallada d'un tèxte orau - liejut o enregistrat- en registre colloquiau o de formalitat mieja, d'extension diuèrsa coma dialògs, notícies comentades, convèrses sus un tèma polemic, conferéncias. N'a de poder enténer eth sentit generau, era informacion principau e es detalhs concrets atau coma dedusir significats non explicits -intencions, actituds, sentiments-...

Remèrca: Aguesti dus airaus formaràn era **PART 1** dera pròva.

3.3 AIRAU D'EXPRESSION ESCRITA (PART 2 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a a d'estèr capaç/a d'escriuer tèxtes d'usatge comun ena vida vidanta -cartes, narracions cuertes, tèxtes descriptius, tèxtes discorsius de caractèr non especializat relacionadi damb er encastre privat, laborau o academic. Tanben a de poder escriuer tèxtes de caractèr formau -collaboracions braques en publicacions locaus, cartes comerciaus, tèxtes administratius... Es tèxtes an de presentar ua estructura coerenta, es idees an d'estèr clarament coesionades e era expression s'a d'adecuar ara situacion. Er/a examinand/a a d'auer un ventalh sufisent d'estructures lingüistiques e de lexic que li permeten expressar-se de manèra fluïda e a de redactar damb ua correcccion ortografica acceptabla.

Er airau cònste de dus exercicis de redaccion que pòden èster plan variats en çò que hè ara tematica en foncion des objectius remercats entad aguest airau.

3.4 AIRAU D'ORTOGRAFIA, GRAMATICA E LEXIC (PART 3 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a a de demostrar qu'a un mestreg sufisent deth sistèma lingüistic, a de conéisher donc, de manèra sufisenta era ortografia, autant es règles generaus e particulares coma es excepcions, emplegar corrèctament es digrafs, era accentuacion, eth tràma, eth vocalisme, eth junhent, es consonantes mudes... mestrejar sufisentament era morfologia e era sintaxi que li permete de resòlver es besonhs d'usatge dera lengua, emplegar damb correcccion es verbs, pronòms febles, contraccions, analisar es oracions, construir e reconéisher es frases simples e es subordinades, es formes de negacion, era formacion des mots (derivacion e composicion), es relacions de sinonímia, era precision semantica e es recorsi expressius, auer un bon coneishement deth lexic de desparièrs encastres, introducir-se en lenguatge administratiu basic... a trauès dera realization de diuèrsi exercicis.

Er airau cònste de 8 exercicis e un dictat d'ues 150 paraules e er/a examinand/a a de demostrar qu'a uns coneishements que li permeten amiar a tèrme era aplicacion des convencions ortografiques e gramaticaus generaus.

3.5 MARC SOCIAU, CULTURAU E ISTORIC (PART 4 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a aurà de demostrar coneishements de cultura, istòria e literatura dera Val d'Aran, coneishements der encastre sociau, culturau e istoric dera lengua, formacion des lengües neolatinas e sustot der occitan, caracteristiques qu'identifiquen es principaus varietats dialectaus geografiques der occitan, caracteristiques der occitan estandard, recorрут istoric sus era literatura occitana, situacion aué der occitan ena Val d'Aran e dehòra -Constitucion espanhòla, Estatut de Catalunya, Lei de Regim especiau dera Val d'Aran, Lei der occitan, aranés en Aran, disposicions, ordes deth Departament d'Ensenhament, etc.- e mercar era responsa o responses corrèctes des opciones que se li presentaràn.

3.6 AIRAU D'EXPRESSION ORAU (PART 5 DERA PRÒVA)

Er/a examinand/a a de hèr ua lectura corrècta de quinsevolh tipe de tèxte, prononciant e entonant de manèra avienta. A de mantier ua convèrsa damb er/a examinador/a en tot escuélher un tèma de diuèreses opciones prepausades, mestrejant er usatge dera lengua orau entà descriuer, explicar, balhar instruccions... en situacions formaus d'encastre privat -entà resòlver es besonhs sociaus e de trabalhs personaus- o public -impartir leçons e explics ath nivèu educatiu que li tanhe, intervencions en amassades, debats, presentacions d'actes, intervencions telefoniques ena ràdio-...

4. RESULTAT

Er/a examinand/a obtierà era qualificacion d'apte s'artenh coma minim 60% dera puntuacion en airau d'expression orau e un 70% ena rèsta dera pròva.

-PRÒVA DE NIVÈU B-

EXEMPLAR DE MÒSTRA

PART 1

1.- COMPRENÈNCIA ORAU

CAMIN DER EVEREST

Era region der Everest o Solo-Khumbu ei, un an darrèr der aute, era mès visitada pes milenats d'excursionistes que viatgen tath Nepal, e encara ne serie mès s'es sòns accèssi siguessen mès aisits. Non s'a pas de desbrembar qu'aguesta zòna deth païs, plaçada en nòrd-èst deth caplòc, Katmandu, ei era que sir Edmun Hillary recorrec a començament des cinquanta entà conquerir eth tuc mès naut dera Tèrra. Dus son es attractius deth Solo-Khumbu: veir er Everest e era preséncia des legendaris "shèrpes".

Eth camp basa der Everest ei er objectiu dera grana majoritat de viatgèrs: tres setmanes de mieja en tot caminar entà arténher es 5.000 mètres e veir eth tet deth mon des deth madeish lòc a on se premanissen es escaladors. Mès son tantes es personnes que hèn aguest recorrut, sustot enes mesi de tardoada e primauera, que fòrça votz se lhèuen en contra d'aguesta preséncia massiva de visitants pes terribles conseqüéncies que supause contra eth miei ambient. Possiblament per açò, en madeish Solo-Khumbu se comencen a crear naues rotes o alternatives que descongestionen era zòna.

Aguesta que prepausam n'ei ua. Forme part deth recorut entar Everest que ges de Jiri (a 12 ores en bus de Katmandu) e arribe enquiat camp basa. Coneishut tanben coma eth sendèr des tres M (montanhes, mercats, monastèris), aguest sendèr recor era part sud deth Solo-Khumbu e un bon tròc dera rota que Hillary hec en 1953, camin der Everest, e qu'aué en dia recorren milenats d'excursionistes.

Eth sendèr des tres M a ua valor entà híger as beròis paisatges de montanha que se recorren cada dia: eth sòn traçat discor per territòri "shèrpa", çò que permet de conéisher plan d'apròp aguest legendari pòble redescendent des tibetans e qu'arribèc ena zòna hè mès de cinc sègles. Gent dubèrta, aimabla e arridenta mèrquen es camins cada jornada e ath madeish temps aufrissen ath viatgèr ua qualitat de servis e atencions fòrça superiores qu'es que se trapen en d'autes parts deth país e ena màger part de camins.

(*Eduard RUBIO e Cristina RODÉS. Avui, 16-2-1997*)

Mercatz tamb "V" o "F" aguestes senténcies. (Vertadèr o Faus)

- Era region der Everest, pr'amor des sues especiaus condicions ambientaus, ei un lòc plan frequentat, maugrat era facilitat des sòns accèssi.
- Es "shèrpes" son un des dus attractius dera region der Everest o Solo-Khumbu, amassa tamb era contemplacion deth tuc mès naut deth mon.
- Entà esvitar era aglomeracion de visitaires, se comencen a crear naues rotes o alternatives que descongestionen era zòna.
- Eth sendèr des tres M ei coneishut atau pes montanhes, es mercats e es monastèris.
- Eth traçat deth sendèr discor per territòri "shèrpa", legendari pòble que proven des tibetans e que son gent dubèrta, aimabla e arridenta.

2.- COMPRENÈNCIA LECTORA

PLASTICS ENQUIA ENA SOPA

En tot parlar rigorosament, era “plasticitat” ei era capacitat de quauqui materiaus de deformar-se, sense trincar-se, quan bèra fòrça òbre sus eri, e conservar era forma aquerida. Per tant, un materiau qu'a “plasticitat” ei “plastic”. Ara ben, aguesta definicion de diccionari a estat superada peth lenguatge quotidian. Ua ampolha que podem sarrar entà trèir-ne çò que conten, e que torne entath sòn estat iniciau en deishar de sarrar, didem qu' “ei de plastic”, quan en realitat ei d’“antiplastic”. Sigue coma sigue, aué ei totaument impossible lheuar era vista de tèrra e non trapar-mos per tot objèctes de tota sòrta e configuracion hèti de “plastic”.

Ben guardat, de plastics n'i a enquia ena sopa, e non ei ua faiçon de parlar: quauques marques d'aliments premanidi -non figure pas que se'n comercializen en Estat, coma en d'auti païsi d'Euròpa- higen petiti bricalhons de materiaus polimerics –plastics, que didem entà “convéncer” as consumidors qu'aquera sopa ei “consistenta” e non pas un pressomptiu aliment de dobtosa qualitat. Mès non cau pas anar guaire luenh; hè un parelh o tres d'ans, era ciutadania podec assabentar-se de çò qu'ère dejà coneishut pes introdusits en tèma: bèri fabricants de begudes refrescantes higen aguesti bricalhons de plastic inèrt – gessen deth còs talament coma i entren- entà hèr a creir qu'aqueth chuc d'iranja auie enquia rèstes de pulpa dera fruta.

Portavotz des empresaris deth sector des plastics asseguren que cada espanhòu consumic, de mieja, en 1995 un totau de 67 quilòs de plastics- sonque èren 30 quilòs en 1985-, tamb un indèx pro superior entad açò qu'ei as catalans. Luenh encara, totun, des 122 quilòs annaus de cada aleman, en tot compdar autant es matèries prumères plastiques coma es sòns transformats e manipulats. Èm plaçadi en setau lòc, darrèr des EUA, Japon, Reiaume Unit, Alemanha, França e Itàlia, e per aguest orde.

Josep CATALÀ. Preséncia, 19-1-1997

Mercatz tamb “V” o “F” aguestes senténcias. (Vertadèr o Faus)

----- Eth lenguatge quotidian encara a de superar era definicion deth mot plastic.

----- Es bricalhons de plastic sagen de balhar consisténcia ara sopa.

----- Bères iranjades pòrten bocins de plastic entà arténher un color mès naturau.

----- Eth consum de plastic en Espanha s'a estancat enes darrèrs dètz ans.

----- Es britanics son es que consumissen mès plastic en Euròpa.

PART 2

EXPRESSION ESCRITA

2.1. Confecciona ua istòria pròpria en tot repréner era que te balham començada. (Enter 75 e 100 paraules).

I auie un còp dus mainatges que demorauen amassa tamb sa pair e era sua mairastra en un ostau qu'ère plaçat ath miei deth bòsc. Eth sòn ahèr de cada dia qu'ère anar a hèr a pèisher un escabòt de oelhes.

2.2. As de marchar uns dies per rasons de travalh, mès cau que bèth un t'adaigüe es plantes e que te recuelhe era correspondéncia dera boèta.

Escriu ua nòta as tòns vesins en tot demanar-les que t'adaigüen es plantes, que t'arremassen era correspondéncia dera boèta e que, s'arriba ua carta d'ua editoriau, la contèsten en tot seguir es indiques que dongue era editoriau. (Minim 30 paraules).

PART 3

AIRAU D'ORTOGRAFIA, GRAMATICA E LEXIC

3.1. ACCENTUA.

Ara fin deisherem era biblioteca vielha -aquera tuta claufida de volums- e estreerem aguest espaci, ua ex-fabrica modernista de productes quimics, restaurada, magnificament condicionada. Quin cambi! Ath dela de que leu leu non mos podiem voludar, aquiu passauem heired en iuern e calor en ostiu, e quan alugauem estofoes o aire condicionat se honien es ploms. Aciu auem tostemp era madeisha temperatura, jo travalhi tot manjoer, ne heired ne calor. Eth bastiment ei ample, comode, luminos, emblematic. Ena entrada i a un rondeu de sofas e fautulhs a on pos lieger libres, diaris o revistes coma se siguesses en casa.

3.2. APOSTRÒFA E MET JUNHENT A ON CALGUE.

Sò segur que en nòrdèst dera ièrla i é amagat eth tresaur.

Eth dètzesèt de hereuèr quauquarrés complirà trenta dus ans.

De aquera organizacion non governamentau non en sabem pas arren.

Dèishamestar, se te platz.

3.3.1. REMPLAÇA ES COMPLEMENTS SOSLINHADI PETH PRONÒM FÈBLE CORRESPONENT.

Jana met es libres ena estatgèra.

Didec que non se maridarie jamès.

Pòrta-me aquera cagira.

Conda un conde ath mainatge.

3.3.2. DES OPCIONS QUE SE BALHEN, MÈRCA ERA CORRÈCTA TAMB UA CROTZ.

Sò mèstra, e tu ès mèstra?

Non da bric de masèga.

a) Lo sò, e tu, lo ès?	a) No'n da bric.
b) Ne sò, e tu, n'ès?	b) Non en vò dar bric.
c) Ac sò, e tu, ac ès?	c) No'n da.

Mos condarà es sues causes.

Da eth vrespalh ara mainada.

a) Mos les condarà.	a) Da-l'ac.
b) Mo'les condara.	b) Da-se-lo.
c) Mo'n condarà.	c) Da-la'c.

Auem vist es vaques ena ribèra.

Hè açò per jo!

a) Les i auem vist.	a) Ac hè per jo.
b) Les i auem vistes.	b) Hè'c per jo!
c) Les auem vistes.	c) Hè-lo per jo!

3.4.1. AUMPLÍS ES VUETS TAMBÉ FORMA VERBAU CORRESPONENTA DETH VÈRB QUE FIGURE ENTRE PARENTÈSIS.

Li an (AUFRIR) _____ ues condicions immelhorables, e non les a (ACCEPTAR) _____.

Maria, Angèla e Marineta (ANAR) _____ cada dimenge tara glèisa e (SETIAR-SE) _____ tostemp en madeish banc.

(RESÒLVER) _____ er exercici ara madeish!

3.4.2 AUMPLÍS TAMB ETH VÈRB ÈSTER O ESTAR ENA FORMA VERBAU AVIENTA.

Aué _____ a tres de junh.

Jan _____ seigut en fautulh dera saleta.

I _____ oncle Tomèu? Non, non i _____.

Aguest chapèu non t'_____ pas guaire ben.

_____ tip pr'amor qu'è minjat massa!

3.5. REMPLAÇA ES BARBARISMES O CALCS LINGÜÍSTICS D'AGUESTES PROPOSICIONS PETH MOT CORRÈCTE EN ARANÉS BLÓS.

Arunan queiguec e se croishic eth tobilho e encara va tamb moletes.

Està nheuant fòrça.

Eth grifo que pèrd aigua.

Se metes es dits en enchofe te pòt passar era corrent.

3.6. DICTADA

Era sopa ère hèta tamb caulets, aigua, pan e sau. Eth vielh la mingèc e beuec un veire de vin que gessec d'ua gèrra. Jamès n'auie tastat de tan bon. Se lequèc es pòts e cantèc damp votz clara e entonada. Dempús, coma que viege era net, se n'anèc entath lhet e lèu lèu non s'entenec pas un tapatge ath laguens dera casa. Auie ara fin trapat era patz e podie posar-se.

PART 4**AIRAU DE CULTURA**

(Mèrca era resposta corrècta)

4.1.1. ER OCCITAN/LENGUA D'ÒC EI UN CORRÒP DE DIUÈRSI GROPS LINGÜISTICS QUE S'ESCAMPILHEN ATH LONG DETH TERRADOR OCCITAN, CONCRÈTAMENT:

- a) Sies grops (gascon, lemosin, auvernàs, lengadocian, alpin-vivarés e provençau).
- b) Cinc grops (gascon, lemosin, auvernàs, lengadocian e alpin-vivarés).
- c) Sèt grops (gascon, bearnés, lemosin, auvernàs, lengadocian, vivarés e provençau).

4.1.2. ACTUAUMENT ERA VAL D'ARAN EI DIVIDIDA EN:

- a) Tres terçons (Pujòlo, Miei Aran e Baish Aran).
- b) Tres terçons (Lairissa, Romincosa e Garòs).
- c) Sies terçons (Pujòlo, Arties-Garòs, Castièro, Marcatosa, Lairissa, Quate Lòcs).

4.1.3. ER AIRAU LINGUISTIC DER OCCITAN SE PLACE:

- a) Ena mieitat sud der Estat francés, en bères valades occitanes d'Itàlia e ena Val d'Aran.
- b) Ena mieitat sud der Estat francés e ena Val d'Aran.
- c) Sonque ena Val d'Aran.

4.1.4. SEGONTES ER ARTICLE 6.5 DER ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALONHA 2006, "ERA LENGUA OCCITANA, NOMENTADA ARANÉS EN ARAN, EI

- a) era lengua pròpria d'aguest territori e ei oficiau sonque ena Val d'Aran, cossent tamb çò qu'establissem aguest Estatut e es leis de normalizacion lingüistica".
- b) era lengua pròpria d'aguest territori e ei oficiau en Estat espanhòu, cossent tamb çò qu'establissem aguest Estatut e es leis de normalizacion lingüistica".
- c) era lengua pròpria d'aguest territori e ei oficiau en Catalonha, cossent tamb çò qu'establissem aguest Estatut e es leis de normalizacion lingüistica".

4.1.5. Pendent er an 2008 se publiquèc ua edicion commemorativa dera aprobacion des Normes Ortografiques der Aranés tamb motiu deth:

- a) 25 aniversari
- b) 15 aniversari
- c) 10 aniversari

PART 5

EXPRESSION ORAU

A) LECTURA

Ath cap de pòqui dies, Tadèu deishèc d'èster eth solet usatgèr deth libre *Dialògs*. I venguec ua hemna atjada que semblaue de pòble, jamès vista abans, entara bibliotèca, vestida de nere, tamb un mocador en cap, e que non semblaue pas èster d'aqueres que liegie fòrça. De hèt, vedie mau d'apròp, tot just distinguie es letres. Sabie liéger? Non ac sai pas. Auie relacion tamb Tadèu mair?, tia?, vesia? a donc auien entrat amassa, e eth l'acompanhèc enquiat palmar a on jo auia plaçat *Dialògs*. L'ac dèc, la hec a sèir ena taula abituau, era mès tranquilla, li expliquèc quauquarren e la

deishèc soleta. Soleta? Ara minuta, era vielha parlaue. Non coma Tadèu, que dissimulaue, senon tamb gesticulacion e votz excessives, que provoquèren eth shebiteg e er arrir de joeni qu'èren seigudi ath torn. Dues ores dempús, era nòsta mair-sénher me tornèc er exemplar tamb es uelhs plorosi, infinitament arregraïda.

(<http://contesantjordi09.cultura.gencat.cat/aranes.html>)

Adaptacion Departament de Politica Lingüistica

B- EXPOSICION ORAU

Un amic a convidats en casa e non sap se quin minjar hèr. Te demane quauqua recèpta de codina. (Pòt èster un prumèr plat, un dusau plat o un dessèrt. Pòt èster un minjar de bon premanir o plan elaborat).

Se vòs, pòs recórrer a bèra ua d'aguestes idees:

-Explica era recèpta: ingredients e elaboracion deth plat o deth pòstre que volgues.

-Ditz perqué alistes aguesta recèpta: grad de dificultat, temps de premanida, prètz, calories, nombre de convidats, etc.

-Comenta es resultats obtenguts quan l'as elaborada tu.

-Quina codina t'agrade mès: italiana, chinesa, araba, mexicana...? perqué?

ERA TUA INTERVENCION A DE DURAR DUES MINUTES MÈS O MENS. PÒS PRÉNER UES NÒTES PREALABLES QUE TE SERVISQUEN DE GUION.

Certificat de nivèu de coneishements oraus e escrits mieis d'aranés (**occitan d'Aran**) o **Nivèu C**

1. OBJECTIU GENERAU

Era finalitat dera pròva ei avalorar s'er/a examinand/a a un mestreg der usatge dera lengua generau entà comunicar-se satisfactòriament enes situacions comunicatives qu'an de besonh d'un usatge deth lenguatge pro formau.

2. ESTRUCTURA DERA PRÒVA

Era pròva cònde de cinc airaus:	Percentatge per airau	Temps
Airau de comprehensa lectora	10%	
Airau de vocabulari, gramatica e ortografia	20%	
Airau d'expression escrita	40%	
Airau de cultura	10%	
Airau d'expression orau	20%	10 min.

3. DESCRIPCION DES AIRAUS

3.1 AIRAU D'EXPRESSION ESCRITA

Er/a examinand/a a de demostrar qu'ei capaç/a d'escriuer tèxtes de formalitat mieja, de caractèr non especializat e relativus ar encastre laborau e sociau, tèxtes autant literaris coma administratius o personaus, damb un grad sufisent de coeréncia, coesion e correcccion.

Se valoren es capacitats següentes:

- Adequar-se ara situacion comunicativa plantejada: ath destinatari, ath tèma, ar objectiu comunicatiu, ath canau e as caracteristiques formaus o convencionaus deth tèxte.
- Seleccionar era informacion necessària, importanta, ordenar-la de manèra logica
- Jerarquizacion des idees, organizacion deth contingut cossent damb eth tipe de tèxte, bona utilizacion des paragrafs...

-Utilizar de manèra pro precisa es elements coesionadors -signes de puntuacion e elements de relacion entre frases: conjoncions, pronòms relativs, pronòms febles, advèrbis, lexic, etc.- e es formes o locucions que remèrquen era relacion e era progression des idees.

-Utilizar es recorsi lingüistics (lexic e solucions sintactiques) de manèra variada e precisa, ei a díder mestrejar de forma practica eth sistèma lingüistic: era ortografia, era morfologia e era sintaxi que permete de resòlver es besonhs d'usatge dera lengua, realizar damb correcccion era analisi d'oracions, era construccion de frases simples e subordinades, es formes de negociacion... mestrejar de forma practica era formacion de mots (derivacion e composicion) e des relacions de sinonímia dera precision semantica e des recorsi expressius. Auer un coneishement ample deth lexic. Auer recorsi entà un emplec corrècte deth lenguatge administratiu basic.

Er airau cònste de dus exercicis de redaccion d'ua estienuda cadun d'entre 150-200 paraules:

1- Ua carta. (Ena instruccio s'especifique eth propòsit, eth destinatari e es punts que proporcionen era basa deth contengut dera carta).

2- Article d'opinion en ua revista o diari entà expausar e argumentar un punt de vista, convéncer, etc. o un comentari sus aspèctes determinats (personatges, argument, tèma...) d'un libre, d'ua òbra de teatre o d'ua pellicula qu'age liejut/vist er/a examinand/a entà ua revista, concors, etc. o ben sus d'auti tèmes que requerisquen descriuer lòcs, personnes, etc. e hèr-ne ua avaloracion personau.

3.2 AIRAU DE COMPRENENÇA LECTORA

Er/a examinand/a a de demostrar qu'ei capaç d'enténer tèxtes escrits sus tèmes d'interès generau e específics de divulgacion, de finalitats e grads de formalitat diuèrsi.

Er/a examinand/a a de comprénder:

Eth significat globau.

Es idees principaus e es segondàries o es detalhs.

Es idees non formulades explicitament –era intencion comunicativa, eth punt d'enguarda e era actitud der autor, eth ton (ironia, umor, etc.) e es dobles sentits.

Era organizacion deth tèxte (orde e connexion des idees).

Er airau cònste de dus exercicis que requerissen era lectura de dus tèxtes (articles, reportatges, notícies...) d'ua longada aproximada de 500 paraules cadun.

En prumèr exercici calerà respóner dètz preguntes deth tipe vertat/faus e trigar era responsa corrècta entre diuèrses opciones. En dusau exercici calerà remerciar eth resum, entre tres, que recuelh mielhor eth contengut d'un tèxte.

3.3 AIRAU D'ORTOGRAFIA, GRAMATICA E VOCABULARI

Er/a examinand/a a de demostrar qu'a un mestreg sufisent deth sistèma lingüistic que li permet expressar-se damp ua qualitat lingüistica acceptabla.

Er/a examinad/a a de poder:

Aplicar es règles generaus e particulares e tanben es excepcions mès usuaus dera lengua.

Seleccionar e utilizar es elements lingüistics en contèxtes oracionaus e textuaus en tot tier en compde era sintaxi e era semantica.

Generar estructures oracionaus en aranés gramaticauament corrèctes.

Formar paraules en tot aplicar es mecanismes mès usuaus de derivacion e composicion.

Conéisher eth significat precís de paraules e expressions.

Er airau cònste de dètz exercicis de morfosintaxi, lexic e fraseologia.

3.4 AIRAU DE CONEISHEMENT CULTURAUS SUS ARAN E OCCITÀNIA

Er/a examinand/a a de conéisher e apregondir en aspèctes dera cultura, istòria e eth marc sociau dera Val d'Aran e tanben d'Occitània.

3.5 AIRAU D'EXPRESSION ORAU

-Expressar-se damp confidança e seguretat damp un grad acceptable de correccion en çò que tòque ara aplicacion dera normativa gramaticau (dera ortografia, dera morfologia e era sintaxi , e deth lexic). Mestrejar de forma corrècta donc, er usatge dera lengua orau e comprehensa e lectura corrècta en quinsevolh situacion e sigue quin sigue eth sòn grad de dificultat.

-Er/a examinand/a a de demostrar qu'ei capaç/a d'expressar-se damp facilitat e fluïdesa, de manèra apropiada e sufisentament corrècta en situacions de comunicacion des encastres sociau e laborau d'ua formalitat mejana, que requerissen er usatge dera lengua.

-Er/a examinand/a a de demostrar qu'ei capaç/a de produsir un tèxte monologat, damp coeréncia e adequacion ara situacion comunicativa.

Se valoren es capacitats següentes:

Adequar-se ara situacion (as interlocutors, ath tèma e ar objectiu comunicatiu).

Amiar eth tèxte de manèra ordenada e clara: iniciar eth tèma, desenvolopar-lo e dar-lo per acabat...

Er/a examinand/a a de demostrar qu'ei capaç de hèr a servir damp flexibilitat es recorsi pròpris dera lengua orau de formalitat mieja.

Se valoren es capacitats següentes:

Combinar damb flexibilitat construccions desparières (declaratives, interrogatives, cambis d'orde...)-Utilizar elements coesionadors e connectors logics pròpis dera lengua orau.

Prononciar damb claretat e damb un grad de correccio acceptabla d'acòrd damb critèris de prononciacion corrèctes.

Liéger un tèxte en veu nauta de manera que sigue comprehensible entà qui l'escote (liéger sense vacillacions e segmentant adequadament, damb eth ritme e era velocitat appropriadi).

Er airau cònste de tres exercicis: 1- Ua exposicion sus un tèma generau d'ues dues minutes de durada. 2- Resòlver lingüisticament ua situacion concreta que se plantege. 3- Liéger en veu nauta un tèxte d'ues 200 paraules.

4. RESULTAT

Entà superar era prova cau obtier ua puntuacion totau minima deth 70% e obtier aumens era meitat des percentatges assignats as airaus d'expressions escrita e d'expression orau que seràn eliminatòris.

-PRÒVA DE NIVÈU C-*EXEMPLAR DE MÒSTRA***PART 1****1.- EXPRESSION ESCRITA****EXERCICI 1 CARTA (150 paraules)**

- A) Escriu ua carta ath baile deth tòn parçan a on li expauses ues melhores que penses poirien èster plan positives entath tòn municipi.
- B) Escriu ua carta ara Direccions Generau de Joenessa entà demanar permís tà hèr ues colònies d'estiu ena Val d'Aran.

Des dues opciones n'as d'escuéller ua.

EXERCICI 2 ARTICLE D'OPINION / RESUMIDA

Sonque s'a d'escuéller ua des dues opciones

1.) Escriuetz un article en ua revista o diari (apruprètz ues 200 paraules) a on expausatz e argumentatz era vòsta opinion sus un d'aguesti tèmes (cau que n'escuelhatz un):

- A) Influéncia des hilats sociaus enes joeni d'aué en dia.
- B) Era crisi en nòste país.

2.) Hè ua resumida deth libre era "Isla des Diamants" de Josèp Condò Sambeat (apruprètz 200 paraules).

PART 2**COMPRENENÇA LECTORA****Eth terratrem de Lòrca cause era "màger catastròfa" patrimonial en Euròpa enes darrèri ans**

Eth conselhèr de Cultura e Torisme, Pedro Alberto Cruz, a qualificat eth desastre provocat peth terratrem coma "era màger catastròfa patrimonial arribada en Euròpa pendent es darrèri ans"

José Martínez, geòlog dera Universitat Complutense de Madrid, a inspeccionat damb dus

companhs sòns es damatges ena Collegiata de Sant Patrici, deth siècle XVIII, quauqu'uns des pinacles e capitèls de pèira calcària que s'en·honsèrent damb eth tremoladís de terra. Martínez a explicat qu'eth hèt qu'es principaus damatges enes bastisses s'agen produsit enes plantes baishes da a compréner que "*eth tèrratrem se produsic a un nivèu fòrça superficiau*" dera escòrça terrèstra, causa que generèc "*ondes de periòde fòrça cuert*". Aguestes dues circonstàncies sòlen provocar "*grani patiments*" enes immòbles.

Martínez, descendant de Lorca a dit: "*ena casa des mèns pairs, a uns sèt quilomètres ar èst deth centre urban, s'en·honsèc era entrada e i a fòrça henerècles-. Hec era sua tèsi doctorau justaments sus era falha que provoquèc eth seïsme. Era falha a uns 100 quilomètres de longada e va apruprètz des de Múrcia, en tot passar per Alhama, Totana e Lorca, enquia Puerto Lumbreras. Era falha passe exactaments per dejós dera Plaça d'Espanha, en centre dera ciutat. Eth movement d'un petit tròç dera falha a uns quate quilomètres de Lorca a generat eth tèrratrem*".

Eth conselhèr de Cultura a detalhat es damatges, detectadi per arquitèctes e tecnics publics e privadi, e a anonciat ua sèria de mesures urgentes d'accion, que figure entre eres eth barrament indefinit de totes es parròquies istoriques deth municipi e eth cessament ath culte laguens d'eres. Segontes a comunicat, es bens materiaus que se tròben enes bastisses catalogades coma ben d'interès culturau tot just an patit desperfèctes -a excepcion de bères pèces deth musèu arqueologic-, encara qu'es observadi enes bastisses son catastrofics.

En un des bastiments mès emblematics dera ciutat, eth Castèth de Lorca, bastit entre es sègles IX e XV, era Tor der Espolon s'a trincat e s'a desplaçat dera sua posicion originau. Ath delà, era tresau part dera nautor d'aguesta fortalesa medievau s'a en·honsat.

Tanben i a importants desperfèctes ena capèla de Sant Clement e en convent dera Vèrge des Òrtes, dus des elements arquitectonics mès destacadi der auviatge lorquian. "*I a damatges estructuraus en lèu totes es parròquies, bères ues d'eres lèu en roïnes e an ua apariéncia bellica*", segontes a descriu eth conselhèr.

(*Adaptacion d' El País 16-05-2011*)

Mercatz damb "V" o "F" aguestes senténcies (Vertader o Faus)

- Ena Collegiata de Sant Patrici, deth siècle XVII, s'an inspeccionat es pinacles e capitèus de pèira calcària.
- Es immòbles an patit grani desperfèctes degut as ondes de periòde fòrça cuert .
- Era falha que provoquèc eth seïsme a uns 100 quilomètres de longada e va apruprètz des de Múrcia enquia Puerto Lumbreras.
- S'an portat a tèrme ua sèria de mesures, per part deth conselhèr, entre eres eth barrament indefinit de bères parròquies istoriques deth municipi.
- En castèth de Lorca s'an trapat desperfèctes ena Tor der Espolon bastida entre es sègles IX e XV.
- Era capèla de Sant Clement e eth convent dera Vèrge des Òrtes, son es dus elements arquitectonics mès destacadi der auviatge lorquian.
- Es pèces deth musèu arquitectonic lèu non an patit desperfèctes.

PART 3

AIRAU D'ORTOGRAFIA, GRAMATICA E LEXIC

3.1. TORMA A ESCRÍUER AGUEST TÈXTE SENSE FAUTES D'ORTOGRAFIA:

Era casa a un viuien es oncles ere ven grana. Ues escales pojauen pet deuant d'aquet portau tat primer pis. Dera sala det uec se pudie bashar tat serèr, que prenie ua petita par dera borda a un tiejen es baques. Era pèsa varrada ere et salon des dies de èsta. Darrè i hauie et pallèr, damb ues trapes en terra per a un ègen a bashá era hèrba seca dirèctament entà eth rastilhèr deth vestiar.

3.2. ACCENTUA AGUEST FRAGMENT:

Eth dia abans dera mia tornada tara escola, li digui ath vielh ome que d'alavetz enla non poderia anar toti es dies a veder-lo pr'amor me calie esstudiar, maugrat tot sajaria de visitar-lo soent. Eth

responec qu'aqueth auie estat eth neste tracte e qu'arregraïe era mia companhia pendent aqueres vacances de Nadau. Tot seguit metec enes mies mans un paquet embolicat damb un paper de floretes. Non volec que lo daurissa ena sua presencia e me demanec qu'ac hessa en casa.

Ena soletat dera cramba trinque eth paper qu'embolicaue ua caisha de carton grisa, a on se i vedie enganchada ua etiqueta damb es numeros d'ua referencia. La descapere e laguens i auie un precios diari de peth blanca.

3.3. AUMPLITZ ES VUETS TAMB ERA COMBINASON DE PRONÒMS FEBLES QUE I CONVENGUE.

1. Loguèc era casa a un òme arric e en tot profitar era escadença que _____ loguèc a un prètz benben naut.
2. Cisco non m'a portat es claus. Anatz a cercar-les e portatz_____
3. As dit as escolans qu'aué non i a partit? Non, encara non _____ è dit.
4. Deman maitin mos daurirà era pòrta dera glèisa. Senon _____ daurís non poiram visitar-la.
5. Es interessadi vieràn a cercar soslinhar entà deman; datz_____ tanti coma volguen.
6. Envia era carta d'inscripcion. Envia_____ aué madeish.
7. S'era mainada me demane minjar _____ darè.
8. Aguest estiu plantarè flors en jardin e _____ plantarè de molti colors.
9. Pau parlaue deth partit, mès Marc non _____ volie parlar.
10. As deishat es estalhants en calaish? Òc, que _____ è deishades.

3.4.- ESCRIUETZ ES ADVÈRBIS E FRASES ADVERBIAUS QUE CORRESPONEN A CADA DEFINICION BALHADA

en cap endret	a tròci petiti
per edart	ne ua causa, ne era auta
era causa va a mieges	hè dus dies

en desorde	hè un shinhau
despolhat	

3.5. ESCRIUETZ CORRÈCTAMENT ES FRASES QUE SEGUINSEN EN TOT APOSTROFAR E MÉTER ETH JUNHENT QUAN SIGUE DE BESONH:

1. Se te platz, sauvac que ac vierè a cercar deman.
2. Vos les darè quan mescotetz
3. Es nòrdamericans ultraconservadors se manifèsten aué pera non belligerància.
4. De aquerò que parlatz non en sabem arren, demanatzlac ath vicesindic.
5. Lin auràs de hèr arribar dues mès.
6. Lheuate ara madeish e veiràs ua arratacauda en tet.
7. Non ten hèsques quauquarren mac condarà.
8. Eth mon der audiovisuau ei fòrça interessant.

3.6. - ESCRIU ENES ESPACIS EN BLANC ERA FORMA ESCADENTA DES VÈRBS QUE I A ENTRE PARENTÈSI:

1. Ara madeish era policia (DENONCIAR) _____ as infractors des senhaus de trànsit.
2. Voi que tu (SABER) _____ qu'açò que m'acabas de condar m'entrístis.
3. Delànet nosati (CANTAR) _____ ua cançon entà toti es assistents.
4. Aué vosati non (ALUGAR) _____ eth cauhatge pr'amor que non hè pas heired.
5. Se jo (ÈSTER) _____ er amo, deisharia passar a toti.
6. Com voletz que jo (ARRIR) _____ se sò enfadada damb vosati.
7. Vosati (CARAR-SE) _____ ara madeish, ja n'i a pro!
8. Eth (RESÒLVER) _____ tostemp es problèmes damb serenitat .
9. Quan (ARRIBAR) _____ eth mètge, er accidentat ja ère mòrt.
10. Deman eri (PROJECTAR) _____ era pellicula en cinema.

3.7.- DICTADA

Jo èra era avantdarrèra de sies frairs e, segontes mama, avia arribat perque Diu avie volgut e s'a d'acceptar aquerò que Nòste Sénher mos envie. Maria qu'ère era prumèra, hève mès de mestressa que mama madeisha. Josèp ère er ereu e Joan ère en seminari. Es auti tres joeni, avia entenut a díder mès d'un viatge que dàvem mès travalh que benefici. En aqueth temps non i avie cap abondància, tantes boques e pògues proprietats ara fòrça se minjaven era casa.

PART 4

AIRAU DE CULTURA

1. ES GROPS DIALECTAUS OCCITANS SON:
2. DITZ CINC CARECTERISTIQUES DETH GASCON.
3. EXPLICA ERA BATALHA DE MURET.
4. QUÉ EI ERA QUERIMÒNIA?
5. EXPLICA ERA TORNERIA
6. EXPLICA ERA MIEJA GUADANHERIA
7. QUÉ EI ETH FELIBRITGE?

8.ENTORNEJA ERA RESPONSA CORRÈCTA:

8.1. Mossen Josèp Condò escriuec:

- a) A! Maudit sia eth auderèr
- b) Eth Amoinaire
- c) Era isla des diamants

8.2. Siguec Prèmi Nobèl de Literatura en 1904

- a) Mn. Jusèp Condò Sambeat
- b) Jusèp Roumanille
- c) Frederic Mistral

8.3. Francesc Boya escriuec:

- a) Margadireta
- b) Presoèrs dera mar gelada
- c) Era Val d'Aran

8.4 Tòni Escala escriuec:

- a) Vademecum aranensi
- b) En vacances
- c) Jacinta casa e país

8.5 Eth prumèr trobador coneishut ei:

- a) Pèire Vidal
- b) Marcabru
- c) Guilhèm de Peitieu

8.6 Era Aubada ei:

- a) Eth planh des amants quan arribe eth dia e supause era separacion.
- b) Era alegria des amants quan arribe eth dia e supause eth retrobament.
- c) Eth dialòg que sostien es dus amants ath long deth dia.

PART 5

EXPRESSION ORAU

A) LECTURA

Era mitat des humadors serie en contra de que se tornèsse a humar enes bars

Ua enquèsta dera societat espanyola de medecina reflèxe qu'eth 86% des participaires pense que damp era proïbicion mielhore era salut des ciutadans

Eth 50% des humadors enquestadi pera Societat Espanhòla de Medecina de Familha e Comunitària (Semfyc) assegure, deuant des previsions des otelèrs, que non veirie ben que se tornèsse a perméter eth consum de tabac enes locaus de restauracion e òci nocturn.

Dempús de cinc mesi dera aplicacion dera naua lei antitabac, eth fatalisme iniciau s'a anat corregint e es ciutadans an apreciat es beneficis que s'obtien des espacis sense hum. Atau ac a soslinhat pendent era presentacion des resultats era metgessa Ana Pastor, vicepresidenta de Semfyc, en indicar qu'era majoria (86%) cre qu'era proïbicion de humar enes bars e restaurants va a mielhorar era salut des ciutadans.

Perque non son pòqui es que damp era proïbicion an aprofitat entà abandonar aguesta abitud qu'aucís, segontes era Semfyc, a 60.000 personnes ar an en Espanha. Eth sondatge reflèxe qu'eth nombre de personnes qu'an sajat de deixar de humar a pujat notablement d'un 25% en 2009 a un 36% en aguesti cinc prumèri mesi de 2011. Mès es hemnes (38%) qu'es òmes (33%).

B) CONVÈRSA

Convèrsa damp era professora sus era lectura:

Opinion sus era proïbicion de humar enes locaus publics. A favor o en contra e perqué

Certificat de nivèu de coneishements oraus e escrits apregondits d'aranés (**occitan d'Aran**) o **Nivèu D**

1. OBJECTIU GENERAU

Era finalitat dera avaloracion deth nivèu D ei determinar s'er/a examinand/a a aquerit concèptes clars e capacitats critiques respècte de:

- a.- Elements lingüistics de besonh entà un corrècte emplec dera lengua, expressar-se a nivèu orau e escrit damb correccion, confidança e seguretat.
- b.- Conéisher quauqui autors basics dera literatura occitana
- d.- Introducir-se en coneishement passiu dera varietat referenciau dera lengua. Cercar recorsi de correccion e de referéncia. Èster capaç/a de crear ua argumentacion lingüistica deuant des dobles que soent apareishen. Auer capacitat entà mantier un discors sus questions gamaticaus e lexicaus dera lengua pròpria d'Aran.

2. PRÒVA TÀ SUPERAR

MODUL 1.- Correccion d'un tèxte. S'entregarà un tèxte, o diuèrsi, e calerà corregir-les. Calerà explicar eth perqué des correccions. Era avaloracion se harà en tot auer en compde es justificacions que hèisque era persona que s'examine e eth grad de coeréncia des sues explicacions. I aurà quauqui errors tà corregir de caractèr indisputable. Se non se corregissen coma minim eth 80 per cent d'aguesti errors indisputables er/a alumne/a non serà aprovat. Er/a alumne/a poderá emplegar toti es materiaus que volgue entà hèr era correccion.

1-MODÈL DE TÈXTE: Er esclatament de dues bombes, aué peth maitin, en un santuari xiïta deth centre de Kàbul (Afganistan), a causat non pas mens de quaranta ueit mòrts e un centenat de herits, segontes eth darrèr recompte de victimes dera policia afganesa. En moment der attemptat centenats de fidèus i celebrauen era hèsta religiosa dera Aixurà, ua commemoracion deth martiri de Hussein, arrèhilh deth profèta Mahoma. Eth president afganès, Hamid Karzai, a remercat qu'ère eth prumèr attemptat que se hège en país pendent era Aixurà

Correccion possibla: Er esclatament de dues bombes, aué peth maitin, en un santuari xiïta deth centre de Kàbul (Afganistan), a causat non pas mens de quaranta ueit mòrts e un centenat de herits, segontes eth darrèr recompte de victimes dera policia afganesa. En moment der attemptat centenats de fidèus i celebrauen era hèsta religiosa dera Aixurà, ua commemoracion deth martiri de Hussein, arrèhilh deth profèta Mahoma. Eth president afganès, Hamid Karzai, a remercat qu'ère eth prumèr attemptat que se hège en païs pendent era Aixurà

Aué peth maitin: Se poderie remplaçar era contraccion “peth” pera contraccion “ath” mès avienta damb era sintaxi pròpria der aranés.

Xiïta: Dilhèu poderíem escriuer shiïta, mès d'acòrd damb era grafia aranesa.

Non pas mens: Construccion estranha en aranés. Dilhèu mielhor: aumens ua quarantea...

Centenat/s: Ua des caracteristiques deth gascon ei era pèrta intervocalica dera “n”. Per tant, calerie méter centeat/s.

Arrèhilh: Arrèr, proven de darrèr, per tant non cau obviar era “r”. Cau escriuer arrèrhilh, a despiet qu'era “r” sigue muda.

Afganès: Er accent sus era vocau finau ei agut: afganès.

Calerie auer corregit indiscretiblement: afganès.

.....

2-MODÈL DE TÈXTE: Era Agéncia Espaciau Europèa (ESA) lancèc hè pòques setmanes es dus prumèrs satellits Galileo, gràcies as quaus Euròpa poderà disposar a mejan decènni d'un sistèma globau de navegacion per satellit independent deth GPS nòrdamerican e deth Glonass rus. D'ací ath 2014 se n'an d'auer lançat ua trentia entà formar era constellacion Galileo, eth sistèma globau de navegacion per satellit (GNSS) d'Euròpa, jos contraròtle civiu, qu'aufrirà servicis de posicionament garantits e de nauta precision

Correccion possibla: Era Agéncia Espaciau Europèa (ESA) lancèc hè pòques setmanes es dus prumèrs satellits Galileo, gràcies as quaus Euròpa poderà disposar a mejan decènni d'un sistèma globau de navegacion per satellit independent deth GPS nòrdamerican e deth Glonass rus. D'ací

ath 2014 se n'an d'auer lancat ua trentia entà formar era constellacion Galileo, eth sistèma globau de navegacion per satellit (GNSS) d'Euròpa, jos contraròtle civiu, qu'aufrirà servis de posicionament garantits e de nauta precision.

Gràcies as quaus: Serie mès avienta damb era sintaxi aranesa era expression “pr'amor des quaus”.

Mejan: Mès utilizada en aranés era forma “miei.”

Nòrdamerican: Cau plaçar eth junhent nòrd-american que senhalen es normes ortografiques quan s'utilize un punt cardinau en ua paraula compausada.

Trentia: Calerie utilizar “trente” talament coma senhalen es diccionaris. Trentia serie era conseqüéncia der emplec d'ua forma mès avienta tà prononciar.

Garantits: Encara qu'era forma ei tanben corrècta, dilhèu serie mielhor era forma garantidi pr'amor que hè es foncions d'adjectiu.

Calerie auer corregit indiscretiblament: nòrd-american.

Modul 2.- Trebalh sus quauque autor dera literatura occitana: eth trebalh consistirà en un explic d'ua durada minima de dètz minutes, davant des auti alumnes deth cors, sus quauque tèxte literari subergessent dera literatura occitana.

Modul 3.- Pròva sus er occitan referenciau que consistirà en ua redaccion liura en aranés explicitant, a compdar d'aguesta, questions lingüistiques qu'agen a veir damb er occitan referenciau. Explicacion des perqués. Era redaccion en aranés aurà d'èster corrècta. Er excès de fautes implicarà un Non Apte.

REMÈRCA: ENTÀ AUER DRET ATH CERTIFICAT CALERÀ SUPERAR ES PROVES DES TRES MÒDULS E ASSISTIR TÀ UN MINIM DETH 80% DES CLASSES.

